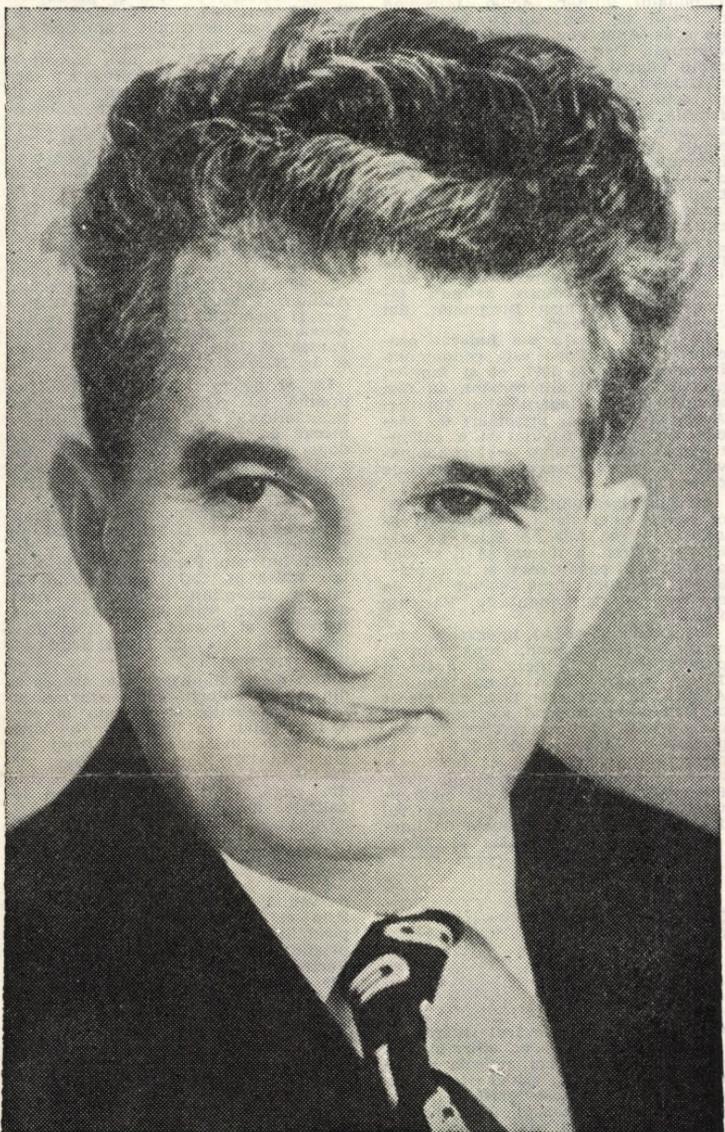

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Înaltă cinstire conducătorului încercat al Patriei noastre socialiste

cuiască la ora actuală în municipii și orașe.

Din ansamblul mărețelor înfăptuiri ale acestei epoci, de numele președintelui țării se leagă ctitorii care vor dăinui peste secole, cum sînt: Canalul Dunăre—Marea Neagră, hidrocentralele de pe Dunăre și de pe principalele riuri interioare, marile și modernele complexe industriale, puternicele cetăți ale științei, Metroul bucureștean, Transfăgărășanul.

O atenție deosebită se acordă în prezent dezvoltării edificării a Capitalei, unde se realizează mari lucrări de sistematizare și organizare a arterelor de comunicații. Se conturează pe zi ce trece noul centru politico-administrativ, noi ansambluri de locuințe cu arhitectură monumentală.

Sub raport spiritual, o mare dezvoltare și continuă modernizare a cunoscut în Epoca Ceaușescu învățămîntul de toate gradele. Sînt definitorii în această privință o serie de măsuri și înfăptuiri care s-au realizat în acest domeniu precum: generalizarea, începînd cu anul școlar 1974—1975, a primei trepte a învățămîntului liceal, astfel încît s-a trecut la obligativitatea învățămîntului de 10 ani; gratuitatea învățămîntului de toate gradele; punerea, în mod gratuit, la dispoziția elevilor din învățămîntul primar, gimnazial și mediu a manualelor școlare; integrarea organică a învățămîntului cu producția și cercetarea.

Tineretului din toate categoriile populației, fără deosebire de naționalitate i se asigură dreptul la instrucție și educație. Este sugestiv faptul că un sfert din populație este cuprinsă într-o formă de învățămînt, iar peste 50% din tineretul țării urmează cursurile învățămîntului liceal. Din cele peste 29.000 de unități de învățămînt (grădinițe, școli generale, licee, școli profesionale și altele) existente, 10,7% reprezintă unități cu predare în limbile naționalităților conlocuitoare.

În scopul satisfacerii tot mai depline a nevoilor spirituale ale oamenilor, în țara noastră s-a dezvoltat o largă rețea de unități necesare desfășurării activităților culturale-artistice, astfel încît, în prezent funcționează la noi: 677 de teatre, case de cultură, cluburi și instituții muzicale, 7925 cămine culturale, 20.573 de biblioteci, 5641 cinematografe, 423 muzee.

De numele președintelui Republicii se leagă, pe linia cultural-artistică, instituirea Festivalului național al muncii și creației „Cîntarea României” — amplă manifestare educativă de creație științifică, tehnică, culturală și de interpretare artistică.

Un obiectiv major urmărit de conducerea statului, personal de Domnul președinte Nicolae Ceaușescu, îl constituie ocrotirea sănătății. S-au construit, în ultimele două decenii, numeroase obiective sanitare moderne, s-a asigurat o dotare tot mai bună a unităților cu mijloace de diagnosticare și tratament. Toate acestea au făcut posibilă accesibilitatea gratuită a populației de la orașe și sate la serviciile de ocrotire a sănătății.

Din gîndirea cetezătoare și clarvăzătoare a președintelui țării s-a născut conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, care se înfăptuiește acum cu succes în patria noastră și care are drept obiectiv major în perspectiva sfîrșitului acestui cincinal, trecerea României la stadiul de țară mediu dezvoltată, iar în perspectiva anului 2000, la stadiul de țară dezvoltată.

Sub conducerea înțeleaptă a Domnului președinte Nicolae Ceaușescu, țara noastră a cunoscut nu numai o dezvoltare fără precedent, în toate domeniile vieții economico-sociale, dar ea a ocupat și un loc demn în rîndul națiunilor lumii.

Redacția

(Continuare în pag. a 3-a)

128 de ani de la unirea Principatelor Române

„Cît de bine este și cît e de frumos să locuiești frații în unire.”

„În actul de adeziune la UNIRE al ținutului Neamț din 1859 se spune: „... Unirea doriților și a năzuințelor aduce între oameni apropiere și iubire, unirea brațelor mărește averile popoarelor și asigură apărarea lor...”, cît de firească și măreață este dar Unirea între frații de același singe și nume, de obiceiuri și limbă, de același trecut și viitor, precum sînt Românii din Moldova și Românii din Valahia.” Apropiere, iubire și unire, Românii din totdeauna s-au iubit, s-au apropiat, s-au simpatizat, s-au căutat, s-au dorit și s-au unit în cele din urmă „legal”, pentru că ființial erau uniți dintru început, în cuget și-n simțiri, trăgîndu-se, cum zice cronicarul „cu toții de la Râm”. Privind acum, în urmă cu 128 de ani, ne dăm ușor seama, că a trece hotăr prin mijlocul acelorași frați era o crimă, un păcat pentru care generațiile viitoare nu ne-ar fi iertat. Insași configurația geografică a pămîntului românesc impunea aceasta, pentru că pămîntul în care noi ne-am născut, am crescut și ne-am dezvoltat, nu cu puține jertfe și sacrificii și nu din prisosul pungi, ci cu lipsuri și jertfe, ținînd într-o mină unealta de lucru, iar în cealaltă unealta de război, deși diferit ca relief, în complexitatea sa, este deplin unitar. Podișul Transilvaniei, înconjurat de arcul carpatic, este leagănul în care, a fost zămislit poporul Român. Carpații — coloana vertebrală — a românilor, n-au despărțit niciodată pe frații de același singe, ci i-au apropiat totdeauna. Chiar dacă există particularități dialectice, românii indiferent unde trăiesc și ce dialect vorbesc, se înțeleg ușor între ei, fără translator și fără dicționar. Și-așa a fost dintotdeauna, ceea ce duce la concluzia fermă că chiar dacă geografic, trecea graniță prin inima țării, ei se simțeau strîns uniți prin graiul lor, prin obiceiuri, prin port, prin religie, prin trăire și simțire. Legenda, doina, basmul, poezia populară, hora, balada sînt creații care au unit dintotdeauna pe români și oriunde i-au dus vitregiile vremii, aceste creații i-au făcut să se simtă la ei acasă, nedespărțiți și nempărțiți. Astfel, în tot decursul istoriei, între cele trei provincii românești au existat legături economice, culturale, politice, religioase. Descăle-

cătorii și făuritorii de neam și țară, au plecat cu ai lor, tot la ai lor. Mircea cel Bătrîn stăpînea Amlașul și Făgărașul, regiuni în care locuiau români. Ștefan cel Mare și urmașii lui aveau cetăți și posesiuni în Transilvania. Ei erau acasă pretutindeni, acolo unde se înțelegeau fără translator. Mitropolitul Maxim al Ungrovlahiei, îndemna pe domnul Munteniei — Radu cel Mare și pe Bogdan al III-lea al Moldovei, la pace și înțelegere, deoarece, zicea înaltul ierarh „sînteți frați de un singe”. Cartea românească oriunde a apărut ea, n-a cunoscut niciodată granițe, ci a circulat cu mare ușurință atît în Moldova, cît și în Transilvania ori Tăra Românească, vestind pretutindeni, întreita noastră unitate: de credință, de grai și de simțire românească. Ideea unirii a străbătut veacuri de-a rîndul întreaga suflare românească, mocnînd, precum jarul sub cenușă, pînă la începutul veacului nostru, cînd spuză dispăre, iar focul iese la iveală, realizîndu-se acest ideal sînt pentru totdeauna. Și acest deziderat sînt, nu s-a născut în timp, ci rădăcinile lui trebuie căutate în însuși procesul de formare al acestui popor, fiind de o vîrstă și însuși nașterea lui. Românii s-au născut, au crescut și s-au dezvoltat pe acest spațiu carpatodanubiano-pontic, mulțumindu-se oricînd cu puținul sau multul ce l-au avut, nerîvnînd la pîinea și la bunul altora. Nouă ne-a fost drag pămîntul și libertatea, moștenite din moși strămoși și pe care le-am apărut, atunci cînd împrejurările vitrege ne-au cerut-o. Popoarele migratoare, care ne-au răscolit pînă și cenușa din vatră și care n-au plecat cu mîna goală, n-au făcut altceva decît să mărească rezistența autohtonilor, care n-au venit de nicăieri pe aceste meleaguri, căci noi:

„Aici am fost și-aici am stat,
Și-aici ființa ne-am format.
Și-aici ne știm, și-aici am fost,
Și-aici ne-avem întregul rost.”

De aceea, cei în trecere pe la noi, s-au dus așa cum au venit, fără a influența prea mult cultura, obiceiurile, graiul sau portul băștinașilor. Proverbul spune că „apa trece, pietrele rămîn”. Peste români au trecut, nu numai ape, ci puhoale și bolovani grei, dar noi am rămas,

(Continuare în pag. a 3-a)

Protos. Ștefan Gușă

REVOLUȚIA EUROPEANĂ DE LA 1848 REFLECTATĂ ÎN PRESA ARĂDEANĂ. Volum realizat și introdus de prof. Iulian Negrilă. Cuvînt înainte de prof. dr. Elena Bărbulescu, București, 1985, 245 p.

După anul revoluționar 1821, anul 1848 a constituit un nou moment de seamă în istoria României moderne, punctul de plecare pentru o serie de evenimente majore prin care românii își vor afirma dorința de libertate, suveranitate și unitate națională.

Profesorul Iulian Negrilă din Arad a avut fericita inspirație de a strînge în volum o serie de mărturii locale privind anul revoluționar 1848, care întregesc cunoștințele noastre despre evenimentele petrecute cu aproape 140 de ani în urmă. În felul acesta, se completează șirul cîrturarilor arădeni care au consacrat pagini de seamă faptelor petrecute atunci.

În Introducere (p. 11—30) autorul face o prezentare generală a revoluției în țările europene, stărînd, după cum era și firesc, asupra celei din țările române; un spațiu larg este consacrat evenimentelor revoluționare care au avut loc în județul Arad.

Trebuie reținute adunările românești care au avut loc în Arad în cursul lunii aprilie 1848, una din ele fiind prezidată de episcopul Gherasim Raț, în care s-a pus problema separării Bisericii noastre de ierarhia sîrbească. Numeroși țărani români din satele arădene au luat parte direct la luptele purtate împotriva armatei lui Kossuth în cîteva localități din județ.

În prima parte a lucrării (p. 31—63) sînt redatate mai multe extrase dintr-o serie de cuvîntări ale Președintelui țării noastre, Domnul Nicolae Ceaușescu, privitoare la revoluția burgheză-democratică din 1848 din țările române, în care se evidențiază mai ales faptul că ea a zguduit din temelii vechea orînduire feudală, marcînd începutul unei epoci noi în dezvoltarea națională, socială și economică a țării noastre.

Se știe că presa progresistă a vremii de la noi a consemnat aproape toate evenimentele petrecute în anii

1848—1849, informînd astfel opinia publică și ridicîndu-se în apărarea drepturilor naționale-sociale ale românilor din cele trei țări. În anii revoluției nu exista un cotidian românesc la Arad. Dar după o jumătate de secol, apărarea acolo ziarul *Tribuna poporului* (1896—1912, din 1904: *Tribuna*), organ de luptă națională românească în părțile de vest ale țării. În partea a doua a lucrării (p. 64—243), în primul capitol, sînt prezentate cronologic evenimentele din 1848, așa cum sînt consemnate în ziarul *Tribuna poporului*, în anii 1898—1899, deci după o jumătate de veac de la revoluție; în orice caz, cititorul de atunci putea să aibă o imagine limpede a evenimentelor petrecute nu numai în Transilvania și Banat, ci și dincolo de Carpați, și chiar în unele țări europene. Un al doilea capitol surprinde „momente semnificative din revoluția” din 1848. Sînt reproduse aici și cîteva articole semnate în 1898 de Nicolae Cristea, cunoscutul memorandist și redactor al foii *Telegraful Român*, privind luptele de la Oena Sibului din ianuarie 1849, altele de Ion Russu Șirianu, cunoscutul ziarist arădean, un ordin al episcopului Gherasim Raț al Aradului și a. Ultimele articole din partea a doua cuprind articole și consemnări locale înregistrate de-a lungul vremii în presa arădeană privind aniversările succesive ale revoluției din 1848, cu reproduceri din *Tribuna poporului* (1898), *Patriotul* (1948), și *Flacăra Roșie* (1958, 1968, 1973, 1978 și 1983).

Sînt reproduse mai ales articole din presa de dincolo de Carpați din anul 1898, cîteva articole semnate de preotul Vasile Lucaciu etc.

Antologia profesorului Iulian Negrilă se înscrie astfel ca o contribuție de seamă la cunoașterea anului revoluționar 1848 la români.

Pr. M. Păcurariu

Ziua de 26 ianuarie a intrat în tradiția manifestărilor festive românești ca o dată calendaristică deosebită însemnată, care oferă întregului nostru popor ocazia de a omagia personalitatea distinsă a ctitorului României moderne, Domnul președinte Nicolae Ceaușescu, bărbat dăruit din fragedă vîrstă luptei pentru eliberarea socială și națională, slujirii cu abnegație a mărețelor idealuri de independență și progres, triumfului cauzei păcii și colaborării internaționale.

Sub conducerea înțeleaptă a Domniei Sale, România a parcurs, mai ales în ultimii douăzeci de ani, perioadă înscrisă definitiv în istorie ca „Epoca Nicolae Ceaușescu”, un însemnat drum de înfăptuiri și victorii fără egal.

În acești ani, forțele de producție, industria, agricultura și celelalte ramuri ale economiei s-au dezvoltat într-un ritm înalt, creșterile cantitative fiind însoțite de salturi calitative, de sporirea în tot mai mare măsură a aportului științei și tehnicii avansate la dezvoltarea generală a patriei.

Față de anul 1965 industria românească este în prezent de aproape 6 ori mai puternică, producția agricolă a crescut de peste două ori, venitul național de aproximativ 5 ori, ceea ce a permis o majorare de 2,8 ori a veniturilor reale totale ale populației și sporirea fondului locativ cu peste 3.000.000 de noi locuințe.

Extinderea de amploare deosebită a fondului locativ a asigurat satisfacerea tot mai bună a cerințelor populației în acest domeniu, astfel încît, în perioada 1965—1986, peste 10.000.000 de cetățeni s-au mutat în locuințe noi. În prezent, peste 80% din populația țării trăiește în locuințe noi.

Concomitent, s-a îmbunătățit structura locuințelor, prin majorarea apartamentelor cu mai multe camere. De la aproape 26% în 1965, locuințele noi cu 3 camere și peste, au ajuns azi la o pondere de aproape 47% din totalul numărului locuințelor date în folosință.

În Epoca Ceaușescu, în țara noastră au apărut noi orașe și cartiere, centre civice moderne, ceea ce a făcut ca jumătate din populația țării să lo-

Dumnezeiasca Liturghie

Ca stejarul din ghindă, așa a odrăslit Dumnezeiasca Liturghie din Cina cea de Taină.

„Aceasta să o faceți întru pomelnierea Mea” (Luca XXII, 19), a zis Mîntuitorul ucenicilor Săi, iar preotii rostesc pînă în ziua de astăzi aceste cuvinte, însemnînd cu căpîta, cruci, de trei ori deasupra pecetii de pe prescură, împlinînd această poruncă. Viața pămîntescă a Mîntuitorului a început în peștera din Betlem, iar pomelierea vieții Domnului Iisus începe în peștera Procomidiarului. Și în această este o isle (Discul), este și steaua magilor (Steluța), dar este și sulța (Cópia).

Preotul adună mai întâi pe sfîntul Disc toată Biserica văzută și nevăzută: Mielul divin în centru, Născătoare de Dumnezeu de-a dreapta, cele nouă cete de sfînti de-a stînga, apoi desedus Arhierii, Conducătorii, ctitorii, precum și particulele vililor și ale morților. Iar pentru toată această lume văzută și nevăzută „se junghe Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii, pentru viața și pentru mîntuirea lumii”.

După ce, prin rugăciunea „Împărate cereșc” se invocă de trei ori Duhul Sfînt, ușile împărăției se deschid ca semn că jertfa Domnului Iisus a lăsat liberă intrarea oamenilor în Împărăția lui Dumnezeu. Dar prima grijă și prima condiție este pacea cu care începe rugăciunea liturgică, căci fără pacea indivizibilă, fără pacea dintre popoare și fără pacea din sufletele noastre nu e cu putință nici să ne mîntuim, nici să trăim și nici să ne rugăm.

La intrarea mică, preotul se roagă în taină: „Fă ca împreună cu intrarea noastră să fie și intrarea sfîntilor ingeri, care slujesc împreună cu noi și împreună slăvesc bunătatea Ta.” De aceea Sfîntul Simeon Tesalonicianul așază în prima din cele nouă cete pe Sfîntii Arhangheli Mihail și Gavriil împreună cu Sfîntii Ingeri.

Iesind la intrarea mică cu Evangelia în mîinile sale, preotul preînchipuie pe însuși Hristos, care vine să ne aducă vestea cea bună a redobîndirii raiului pierdut.

Pînă la Liturgia credincioșilor, chemații, catehumenii, nebotezații pot să asiste, dar cînd începe Liturgia credincioșilor, gîndurile și poftele noastre nebotezate și păcătoase, oamenii vechi din sufletele noastre, plini de patimi sînt invitați să iasă din templul inimilor noastre: „Cîți sînți chemați, ieșiți; ca nimeni din cei chemați să nu rămînă”, deoarece „puțin aluat despoște toată frămîntătura” (I Cor. V, 6).

Intrarea cea mare, cu Sfintele Daruri, preînchipuie intrarea Mîntuitorului în Ierusalim, iar oprirea preotului cu Sfintele Daruri în mijlocul bisericii simbolizează pe Domnul Iisus răstîgînit pe Cruce. Și precum tîlhărușii cel bun se ruga: „Pomeneste-mă, Doamne, cînd vei veni întru împărăția Ta” (Luca XXIII, 42), tot astfel preotul se roagă Domnului Hristos ca să-l pomenească pe Conducătorii Bisericii, pe Conducătorii Tării, pe ctitorii, pe binefăcători și pe toți cei vii și morți. Iar intrarea în Sfîntul Altar și așezarea Darurilor pe Sfînta Masă preînchipuie coborîrea de pe Cruce și punerea în mormînt.

Apropiindu-se momentul cel mai cutremurător, preotul din nou atrage atenția credincioșilor: „Ușile, ușile, cu înțelepciune să luăm aminte! Adică să luăm aminte nu numai la ușile materiale, ca să nu între vreun nebotezat, ci și la ușile invizibile — să le închidem bine ca să nu între prin urechi sau prin ochi cuvinte sau imagini nebotezate de Duhul Sfînt.

În sfîrsit, preotul se adresează credincioșilor ca să stea plini de atenție, nemiscați, pătrunși de teama

sfîntă: „Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte, Sfînta Jertfă cu pace a o aduce!” Apoi preotul bnecuvîntîndu-i pe credincioși, invocă asupra lor Harul Domnului Iisus, dragostea Tatălui și împărțirea Sfîntului Duh, îndemnîndu-l să-și înalte inimile spre cele cerești, și mai ales, să mulțumim Domnului pentru zguduitoarea și negrăita Jertfă.

După ce rostește sacrale cuvinte: „Luați mîncați... Beți dintru acesta toți...”, preotul, pătruns pînă în măduva oaselor de măreția Tainei, ridică mîinile spre cer, își înalță și inima spre împărăția lui Dumnezeu, invocînd pogorîrea Sfîntului Duh peste pîinea și vinul de pe Sfînta Masă, pentru a le prefăce în adevăratură Trup și Sînge al Domnului Iisus. Sfîntul Ioan Gură de Aur ne învață că acest foc al Duhului Sfînt este mai mare și mai puternic decît focul pe care, în Vechiul Testament, sfîntul prooroc Ilie l-a coborît din cer peste jertfa de animale. Căci de data aceasta preotul nu mai aduce spre sfîntire și spre jertfire un miel obișnuit, ci pe însuși Mielul și Fiul lui Dumnezeu, pe Mîntuitorul Iisus Hristos, zicînd: „Ale Tale dintru ale Tale, Ție îi aducem de toate și pentru toate.” Fiindcă, de bună seamă, oricît de curat și nevinovat ar fi un miel obișnuit, el totuși nu are „de toate” bunătățile „pentru toate” păcatele oamenilor care nu se pot spăla decît cu sîngele Fiului lui Dumnezeu.

După ce, prin puterea Sfîntului Duh, pîinea și vinul s-au prefăcut în Trupul și Sîngele Domnului, diacoul zice: „Sfîrșim pînăte, Sfîntul Trup”, iar preotul, sfîrșind Agnețul în patru părți cu luare aminte și cu evlavie zice: „Se sfîrșim și se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se sfîrșim și nu se desparte, Cel ce se mîncă pururea și niciodată nu se sfîrșeste, ci pe cei ce se împărțesc și sfîntesc.” Îndată după aceasta, preotul introduce în Sfîntul Sînge din Potir particula „Iisus”, preînchipuînd prin această unire învierea Domnului. Și apoi, în numele tuturor credincioșilor, care — potrivit cu tîlcuirea Sfîntului Ioan Gură de Aur — s-au adunat ca „vulturii” (Luca XVII, 37), în jurul Sfîntului Trup, preotul se roagă în taină: „Ție, Stăpîne, iubitorule de oameni, îți incredintăm toată viața și nădejdea noastră și cerem și ne rugăm și cu umîlțită cădem înaintea Ta: Învecinește-ne să ne împărțăm, cu cuget curat, cu cereștile și infricoșătoarele Tale Taine ale acestei sfînte și duhovnicești mese, spre lăsarea păcatelor, spre iertarea greșelilor, spre împărțirea cu Sfîntul Duh, spre moștenirea Împărăției Cerurilor, spre îndrăzneața care către Tine, iar nu spre jădușă sau spre osîndă.” După ce se împărțesc preotul și după ce se împărțesc credincioșii, slujitorul altarului îi face părtași la Trupul și Sîngele Domnului și pe cei vii și pe cei morți, ce s-au pomelit, scufundînd particule și miridele în Sfîntul Potir și zicînd: „Spală, Doamne, păcatele tuturor celor ce s-au pomelit aici.”

Hrănindu-se, întărindu-se și sfîntindu-se cu „Pîinea cea vie care s-a pogorit din cer” (Ioan VII, 51), creștinul-vultur al din gura preotului cuvinele: „Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.” În acest moment preotul duce Sfîntul Potir la Procomidiar, simbolizînd înălțarea Domnului la cer, iar credincioșii, urmărind cu ochii sufletului această înălțare, rămîn totuși incredințați că Domnul Iisus este cu noi „totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!”

Arhim. Paulin Lecca

Militanți pentru libertatea și unitatea poporului român

ISAIA POPA

Unul dintre militanții de seamă pentru înfăptuirea idealului național, căruia i-a dedicat întreaga sa activitate, și pentru care a suferit reperiuniile guvernărilor maghiare, a fost preotul Isaia Popa din Ocna Sibiului.

Luptătorul pentru cauza națională a văzut lumina zilei în 1860, în Ocna Sibiului, într-o familie modestă de țărani. După terminarea studiilor liceale, urmează Facultatea de teologie în Sibiu, fiind hironit preot în 1887, în parohia de la băi din localitatea natală. În acel an, se căsătorește cu Ana Roman, nepoata metropolitului Miron Romanul, și sora soteii avocaturii Partenie Cosma din Sibiu, directorul Băncii „Albina” și conducător de prestigiu în mișcarea națională a românilor ardeleni.

Trăind într-un asemenea mediu, Isaia Popa a intrat de timpuriu în rîndurile luptătorilor pentru drepturi și libertăți sociale și naționale.

Devenit membru al „Astrei”, participă la acțiunea de răspîndire a literaturii și culturii în rîndurile românilor din Ocna Sibiului; ia parte la mișcarea memorandistă, cerînd drepturi și libertăți pentru românii ardeleni, protestează împotriva măsurilor repressive luate de autoritățile maghiare față de semnatarii acestui document; este prezent în acțiunea românilor de la sfîrșitul secolului al XIX-lea în legătură cu ridicarea unei statui ecvestre lui Avram Iancu, eroul național, și pentru apărarea memoriei acestuia, blamată de către autoritățile maghiare.

În 1906, el însoteste la București, corul din Ocna Sibiului, dirijat de Miron Bibu, directorul școlii românești confesionale din localitate. Programul prezentat de acest ansamblu coral fiind bine apreciat de către forurile de stat românești, preotul Isaia Popa a fost distins cu ordinul „Steaua României” în grad de cavaler. Înalta distincție și brevetul i-au fost trimise cu poșta, pe cale oficială, prin prefectura județului Sibiu, piese care se păstrează și astăzi în arhiva bisericii din Ocna.

Pe lângă activitatea sa închinată luptei naționale, în 1915, fratele său, pe nume Octavian Popa, învățător la școala confesională din Ocna Sibiului, cînd primește ordin de chemare în armata austro-ungară, trece Munții Carpați, refugiindu-se în țara liberă. Ajuns acolo, el intră voluntar în armata română, urmează cursurile școlii militare de ofițeri de infanterie din București, fiind avansat la gradul de sublocotenent. Acesta ia parte la războiul declarat de România împotriva Austro-Ungariei și în vara anului 1917, în luptele de la Mărășești, este rănit de schije la picior.

Toate acestea au nemulțumit autoritățile maghiare, care l-au pus sub urmărire pe Isaia Popa, și la 12 august 1916, îl arestează, sub acuzația de agitație împotriva statului.

Galaction și Tonitza „Omul unei lumi noi”

Între manifestările personalității, complexe și „paradoxe”, ale Părintelui Gala Galaction, a fost și interesul său constant pentru pictură și pictori. A privit cu admirație măturărită pe fâuritorii de frumuseți plastice și arta lor. A destăinut, după ce a urmărit pe un pictor cum plăsmuește: „Îl invidiam pe pictor. Aș fi schimbat cu el, măcar vreminic. Aș fi dat buciros călimăriile mele, ca să am în schimb, unealta lui de lucru”. A explicat pentru ce: „Cuvîntul e atît de vinovat și spune și ce ai vrea și ce n-ai vrea! Și o icoană scumpă pe care, în scris, ai trebui s-o risipești în trei sute de pagini delatoare, în pictură o exprimi, întreg și tracic, într-o singură pagină!”

A întretinut relații de prietenie aleasă cu numeroși pictori și a scris, deosebit de perspicace, intuitiv și judicios, despre ei — precum, despre Octav Băncilă, Iosif Iser, Ștefan Luchian, Nicolae Vermont, Ipolit Strimbou, Alexandru Moscu, Zamfir Popo-Dall, Ruvien Rubin („Adam pictor”), Dumitru Berea, A. Dragoș ș.a. La rîndul lor, pictorii, și mai numeroși (aproape cincizeci și dintre cei mai de seamă) i-au adus omagiul simpatiei, prețurii și artei lor, făcîndu-i portrete, pentru calitățile sufletești, literare și figura deosebit de artistică și de personală.

Relații strînse și fructuoase a întretinut Gala Galaction cu N. N. Tonitza. În 1919 cînd „pictorul copilor” s-a stabilit în București, s-a nimerit să locuiască pe aceeași stradă cu Gala Galaction (pe strada Mihail Cornea, astăzi Gala Galaction).

Scritorul întrezărise „lumea nouă — viitoarea societate socialistă, care se ridică din profunzimele sociale și înaintează spre noi biruitoare și implacabilă ca răsăritul soarelui”, cum a scris în „Socialismul” — organul Partidului Socialist și al Sindicatelor Unite din România.

Într-un articol, Gala Galaction a chemat pe scriitorii și artiștii ca să se alătore luptei revoluționare a muncitorilor, că biruința și dreptatea sînt de partea lor și avîntul lor soră cu stelele nemuritoare, cum argumenta, inerezător și profetic.

N. N. Tonitza, cu dispoziții sufletești și ideologice și temperament de militant social, democrat și revoluționar, a aderat, entuziasmat și devotat, la această luptă. Gala Galaction i-a înlesnit colaborarea la publicatiile care scrie — „Socialismul”, „Chemarea”, „Avîntul”, „Izbînda”, „Cu-

ridicat de jandarmi în miez de noapte, el este deținut trei zile în localul școlii maghiare din Ocna Sibiului, după care a fost dus la Cluj și închis în penitenciarul din strada Porumbelului. Odată cu dînsul, autoritățile au mai ridicat de la casele lor și citiva țărani din Ocna, dintre care unul pe nume Toma Tudor, a decedat în timpul detenției în lagărul din Zombor.

Peste trei zile, în 15 august, pe la miezul nopții, jandarmii unguri pătrund din nou în locuința preotului Isaia Popa, ridicîndu-i familia alcătuită din: soție — Ana Popa, și copiii: Eugen, de 11 ani, Partenie — 8 ani și Steluța — 3 ani. Imbrăcați sumar și desculți, fără a li se da voie să ia alte haine sau alimente, membrii familiei sale au urmat calea parcursă de soț. După două zile de detenție în localul școlii ungurești din Ocna, în noaptea de 17 august, aceștia au fost duși la gară. Dimineața, imbarcați într-un tren militar încărcat cu arme, au apucat și ei pe drumul spre Cluj. De la gara clujeană au fost transportați la Tribunalul militar. Acolo, întrebînd de soțul ei, unul dintre judecătorii i-a spus Anel Popa că acesta fusese spînzurat. Dar pe cînd era dusă cu copiii pentru a fi întemnițată în penitenciarul din Cluj a reușit să afle că soțul ei trăiește. Ajunsă acolo, familia s-a întîlnit cu Isaia Popa și au fost închiși cu toții în aceeași celulă. Vreme de șase luni au stat întemnițată în Cluj, asigurîndu-li-se o singură masă pe zi, la prînz. Vorbînd despre suferințele îndurate în acele luni — Partenie, copilul mijlociu al familiei Popa — relatează că „acolo erau închiși mulți învățători, preoți și țărani români din toată Transilvania. În închisoare l-am cunoscut pe unul dintre deținuți, țărăn, pe nume Ioan Dragoman, din comuna Țichindeal”.

În timpul acesta s-a judecat procesul și Isaia Popa este condamnat. În luna ianuarie 1917, el și familia, precum și mulți alți români, au fost transportați în lagărul din Zombor. Acolo se aflau și prizonieri de război. Din cauza frigului și a subnutriției, soția și copiii s-au îmbolnăvit de vărsat negru, iar tatăl de pneumonie.

Medicul lagărului, dr. Donoslovici, cu ocazia unei vizite a celulelor, vîzîndu-l în ce mizerie fizică și materială trăiesc, a dispus să li se dea o hrană mai consistentă, și la copii — lapte. „Măsura ne-a salvat de la moarte” — își amintește Partenie Popa.

În sprijinul lor au intervenit avocatul Partenie Cosma, după cum și preotul reformist Ince și avocatul Török, amîndoi din Ocna Sibiului. Aceștia, în februarie 1917, au plecat la Budapesta, reușind să fie primiți în audiență de către Tisza István, premierul Ungariei. Cei doi i-au explicat primului ministru că prin arestarea și condamnarea preotului Isaia Popa s-a făcut un act de nedreptate. La intervenția lor, premierul Tisza le-a spus că nu poate da ime-

diat dispoziții pentru eliberarea lui, dar mai tîrziu se va găsi o soluție. Așa se face că peste două luni, în mai 1917, conducerea lagărului din Zombor a primit ordin telegrafic pentru eliberarea lui Isaia Popa și a familiei sale. Cînd au aflat vestea, s-au pregătit la repezeală și cu primul tren, au plecat spre casă.

Reîntors în Ocna Sibiului, preotul Isaia Popa a luat legătură cu rudele și cunoscuții săi, continuînd activitatea în cadrul mișcării naționale, cu toate restricțiile impuse de autorități.

La sfîrșitul lunii octombrie 1918, cînd s-a declanșat revoluția în Imperiul austro-ungar, împreună cu ceilalți doi preoți români din Ocna — Alexandru Vidrighinescu și Eugen Pantea — și cu soldații reînțorși de pe front cu arme și muniții, au înlăturat vechile autorități, constituind, la 7 noiembrie, consiliul național, al cărui președinte a fost ales și garda națională română, pusă sub comanda lui Alexandru Vidrighinescu.

Prin contribuția și eforturile sale, pe la mijlocul lunii noiembrie a luat naștere consiliul național al plasei Ocna Sibiului, precum și garda națională cercușă, la conducerea căreia a fost desemnat căpitanul de rezervă dr. Ioan Dordea.

În ultima decadă a lunii noiembrie s-a îngrijit de organizarea adunării generale a românilor din Ocna Sibiului, unde cu toții au subscris actul privind dorința lor de unire a Transilvaniei cu România. Tot atunci a fost aleasă o delegație care să-l reprezinte pe românii din Ocna la Adunarea Națională de la Alba Iulia.

Peste cîteva zile au avut loc alegeri în cercul electoral Ocna, pentru desemnarea delegaților care să participe la forum național ce urma să se întrunească în străvechiul Apulum. Printre cei cinci delegați a fost și Isaia Popa, alături de preoții Alexandru Vidrighinescu și Eugen Pantea și avocatul dr. Ioan Dordea și dr. Nicolae Cristea.

La 30 noiembrie, Isaia Popa, împreună cu ceilalți delegați oficiali și neoficiali din Ocna Sibiului, a plecat cu trenul la Alba Iulia. A doua zi, 1 decembrie 1918, a luat parte la lucrările Adunării Naționale și alături de aleșii tuturor localităților ardeleni, a votat, cu bucurie și entuziasm, unirea Transilvaniei cu Patria-Mamă. „Cînd s-a reîntors acasă de la Alba Iulia — notează fiul său Partenie — tata ne-am îmbrățișat pe toți, spunîndu-ne: eu mi-am îndeplinit idealul de viață, de-acum toți frații sîntem în aceeași frumoasă și bogată țară. Ziua de 1 decembrie este cea mai frumoasă din viața mea.”

Anii de presiuni continue asupra sa din partea autorităților maghiare, lunile de detenție și regimul la care a fost supus în închisoare și lagăr i-au zdruncinat sănătatea. Drept urmare, în 1937, pe cînd împlinise vîrsta de 77 de ani, Isaia Popa s-a stins din viață, fiind înmormîntat în localitatea natală.

Prof. Petru I. Dan

„Să cheme preoții Bisericii”...

„După predania veche a Bisericii, pentru slujba Sfîntului Maslu trebuie să se facă șapte preoți, închinuînd cele șapte daruri ale Duhului numărate de proorocul Isaia (XI, 2—3).” (Învățătura de credință creștină ortodoxă, București, 1952, p. 306).

„La nevoie, pot sluji însă maslul și mai puțin preoți: trei (pentru numărul Treimii), sau cel puțin doi. În tot cazul, numai un singur preot nu poate săvîrși maslul, căci Sf. Apostol ne spune să chemăm pe „preoții Bisericii...” (Iacov V, 14), iar nu pe un preot” (idem, ibidem).

Totuși, Catehismul creștin ortodox, ediția III, Arad, 1957, p. 71, admite și un singur preot, în caz de necesitate. Cităm textual: „în cazurile de lipsă se poate face de cinci, de trei, de doi sau chiar și numai de unul”. Admiterea ca slujba Sfîntului Maslu să fie săvîrșită și de un singur preot n-are nici un temel și nici o justificare, căci cazurile de necesitate s-au menționat: cinci, trei sau cel puțin doi preoți.

Motivul adus de către unii preoți este că Sfînta Liturghie care este cea mai mare dintre Tainele Bisericii

se săvîrșeste de către un singur preot, de ce Sfîntul Maslu să nu se săvîrșesc de către un singur preot, nu este întemeiat pentru că Sfînta Liturghie nu este condiționată de numărul preoților ca Sfîntul Maslu. Sfînta Liturghie poate fi săvîrșită de un singur preot și este valabilă, pe cînd Sfîntul Maslu săvîrșit de un singur preot nu este valabil. Sf. Iacob spune să chemăm preoții Bisericii și nu preotul Bisericii.

Este adevărat că tot Catehismul de Arad zice la p. 143: „Unul nu se cuvine a-l sluji, căci apostolul spune să chemăm „preoții Bisericii (Iacov 3, 14), nu preotul”, dar această precizare nu anulează afirmația de la p. 71 și dă posibilitatea ca Sf. Maslu să fie slujit și de un singur preot.

Admiterile de către Catehismul de Arad ca în caz de necesitate Sf. Maslu să fie slujit și de un singur preot afectează unitatea cultului ortodox, ceea ce nu poate fi îngăduit. Tine de demnitatea noastră, totodată să respectăm rîndurile canonice și de doctrină ale Bisericii.

Protos. Ipolit Ciobotaru

În atenția cititorilor „Telegraful Română”

Stimații noștri abonați care, pentru anul 1987, au trimis suma de 100 lei, sînt rugați să trimită cu posibilă grabă diferența de 50 lei, specificînd pe mandatul poștal ce reprezintă suma ca și adresa completă și citeț scrisă.

Înaltă cinstire conducătorului încercat al Patriei noastre socialiste

(Continuare din pag. 1)

Politica externă românească al cărui promotor este președintele țării, este cunoscută și apreciată ca o politică de pace, bunăînțelegere și colaborare între oameni și popoare. Linia urmărită constant în această direcție este promovarea intereselor și năzuințelor pașnice ale poporului român, grija pentru afirmarea suverană, independentă a națiunii noastre între națiunile lumii și preocuparea constantă pentru destinul și pacea lumii.

Rolul cu totul pilduitor al Domnului președinte Nicolae Ceaușescu în lansarea unei politici externe constructive este recunoscut și apreciat ca atare în toată lumea. Sint sugestive în această privință cuvintele fostului secretar general al Națiunilor Unite, Kurt Waldheim, care a spus: „Rolul și participarea României în problemele internaționale sînt în mod eminent ilustrate de activitatea dinamică a prestigiosului său conducător, președintele Nicolae Ceaușescu. Întreaga lume este conștientă de contribuția sa unică la normalizarea relațiilor dintre state, la reglementarea conflictelor și disputelor internaționale prin negocieri între părțile implicate și instaurarea unui nou tip de relații între state”.

Președintele țării noastre militează neabătut pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, pentru crearea și garantarea unui climat de pace și securitate, în care toate popoarele să se poată dezvolta în mod liber și independent.

În concepția Domnului președinte Nicolae Ceaușescu problema fundamentală a epocii contemporane este oprirea cursei înarmărilor și în primul rînd a celor nucleare, trecerea la dezarmare și asigurarea unei păci trainice în lume.

Dînd glas voinței unanime de pace a poporului nostru, nu odată conducătorul nostru înțelept a arătat răspicat că țara noastră se angajează cu toată hotărîrea în marea luptă pentru pace, convinsă fiind că „înfăptuirea cu succes a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei noastre este posibilă numai în condiții de pace și securitate internațională, de colaborare cu toate statele lumii”.

Punînd pe primul plan dezvoltarea economico-socială, edificarea orînduirii socialiste, statul nostru, sub conducerea președintelui țării, desfășoară totodată o politică externă activă de apărare a păcii, independenței și libertății popoarelor.

Sînt binecunoscute și pe drept apreciate nenumăratele acțiuni și apeluri lansate de către România, personal de către Domnul Nicolae Ceaușescu în vederea salvării cauzei păcii.

De un larg răsănit s-a bucurat măsura practică adoptată prin votul unanimității înaintea referendumului din 23 noiembrie 1986, de reducere cu 5% a cheltuielilor, armamentelor și efectivelor militare. Poporul nostru a dat astfel un exemplu de constantă dăruire pentru cauza păcii, exemplu, care dacă ar fi urmat și de către alte țări și popoare s-ar face un hotărîtor pas înainte către garantarea securității și înlăturarea pericolului de război.

Întregul popor român întîmpină ziua aniversară a conducătorului său cu sentimente de recunoștință, respect și admirație pentru activitatea neobosită în slujba patriei, a vieții, păcii și fericirii pe planeta noastră.

Ierarhii, clerul și credincioșii Bisericii noastre aduc, în acest context sărbătoresc, același respectuos omagiu, ca semn de recunoștință pentru condițiile de deplină libertate în care se pot manifesta, în acord deplin cu credința și tradițiile lor religioase specifice.

128 de ani de la unirea Principatelor Române

(Continuare din pag. 1)

pentru că am fost nu pietre, ci perle rupte din ființa neamului, care este una-omogenă, la Dunăre și Prut, pe Tisa și pe Someș, la nord, sud, vest sau est de Carpați. În tot decursul istoriei, între cele trei provincii românești au existat strînsse legături economice, culturale, politice și religioase. Amintirea lui Mihai Viteazul de la 1600, care a unit pentru puțină vreme pe români, n-a putut fi uitată. S-a demonstrat atunci, că acest ideal poate deveni realitate. Și privind cu luare aminte la trecutul nostru îndepărtat sau apropiat, constatăm că aproape nu există zi, care să nu fi avut o anumită însemnătate, mai mare sau mai diminuată, în lupta pentru unitate și independență. Chiar și lupta pentru actul istoric realizat la 24 ianuarie, acum 128 de ani, s-a desfășurat de-a lungul mai multor ani de eforturi susținute din moși strămoși. Românii, de oriunde s-au găsit, acasă sau departe de pămîntul natal, au militat pentru această înfăptuire. Judecînd azi retrospectiv, ni se pare demnă de ironie, gîndirea marilor puteri de atunci, care credeau că pot decide de la distanță, destinul unui popor viteaz și drept. Ai noștri însă, au dat dovadă și acum, ca de atîtea ori pînă atunci și de atunci încoace, de o admirabilă diplomație. Puterile Europei, garante ale unei uniri numai pe jumătate, fiecare provincie cu domnul și aparatura ei de stat, după 24 ianuarie, 1859, puse în fața unui act, deja împlinit, n-au avut de ales, ci doar au luat act, consfințind acum voința tuturor românilor de pretutindeni și din toate veacurile. Astfel, această „unire mică” sau „cheie de boltă”, cum o numea M. Kogălniceanu, a fost un fel de „înger vestitor”, pentru „unirea cea mare” de la 1918. Românii transilvăneni, după ce Cuza fusese ales domn în ambele „Principate”, erau mereu cu ochii ațîțîți spre frații lor de aici, așteptînd semnalul pentru a veni și ei în brațele aceleiași mame „România”.

stat întotdeauna alături de volveozi, alături de popor și de năzuințele lui, mîrturisind același crez, avînd același ideal materializînd prin gînd și faptă, lent dar sigur, visul de veacuri al unității noastre. Actualizînd acum în conștiința noastră Unirea Principatelor Române, slujitorii altarelor străbune și noi toți care trăim și simțim deplin românesc, de la vîlădică pînă la opincă, de la dascălul de școli și pînă la preotii satelor celor mai îndepărtate, aducem un respectuos omagiu, însoțit de alese simțămînte de recunoștință, fiilor acestui popor care cu duh patriotic și cu îndrăzneală, au făurit acest act de mare însemnătate națională. Aceste figuri apar în fața ochilor așa cum apar lozanele sfinților în frescele Voronețului sau în casele credincioșilor. Există momente în istorie, cînd însuși simte că nu e singur, că el nu este doar el, ci că în el poartă pe toți cei dinaintea lui, care au sperat, au așteptat, au răbdat, au plîns, au luptat și au murit înainte de a-și vedea visul împlinit. Împlinindu-se atunci, în ianuarie —24, s-a împlinit pentru toți. Prin noi, cei prezenți astăzi, martori ai acestei uniri, sînt prezenți și ei, toți acei care s-au luptat și au așteptat acest ideal sfințit. Și cel mai pios omagiu pe care îl putem aduce astăzi acestor ctitori ai României „dătători de legi și păstrători de datini”, este pomenirea lor în rugăciunile pe care le înălțăm Celui Atotputernic, hotărîrea noastră fermă de a păstra și desăvîrși, în unire, moștenirea scumpă ce ne-a fost lăsată, cu prețul a multe vieți omenesti și în același timp prinosul inimilor noastre de aleasă cinstire, ca și adeviziunea noastră totală și neclintită, la strădaniile ce neonconțenit se depun pentru slava Patriei noastre dragi — Republica Socialistă România.

De aceea, acum cînd comemorăm 128 de ani de cînd Muntenia și-a dat mîna cu Moldova pentru totdeauna, este de datoria noastră să reamintim faptul că în tot acest timp un rol deosebit l-a avut și Biserica, care prin ierarhii și clericii ei, a

O cuvîntare despre Unirea Principatelor, descoperită în Sfîntul Munte Athos

Cu ocazia unei călătorii de studii la Sfîntul Munte Athos (Grecia), pentru cercetarea unor manuscrise românești din bibliotecile athonite, am descoperit și o interesantă cuvîntare inedită, referitoare la un moment festiv, organizat în urma alegerii lui Alexandru Ioan Cuza ca singur domnitor al Principatelor Unite (1859).

Astfel, într-un manuscris miscelaneu din anul 1880 (Cota 71), care cuprinde mai multe cuvîntări bisericesti și patriotice, se găsește și un Cuvîntu la alegerea primului domnitor al Principatelor Unite Române Alexandru Ion I-ou, la 1859 februarie. Originea și scopul „Cuvîntului” sînt menționate de autorul miscelaneului, retras la sfîntul Munte Athos în anul 1886. Iată ce notează el pe f. 6: „Acestu cuvîntu e compus de Dl. Gh. Rozali, profesorul Școlii primare clasei a IV-a din Focșani, și datu mie să-l rostesc la 1859. Fîind elevu în acea clasă în etate de 11 ani, cu numele de Anghelachi Nicolau, acum Antonie Shimonahul, a rămas însă nerostitu de mine atunci, din cauza timpului rău, a trecut cu grabă Vodă Cuza prin Focșani, neabătîndu-se la școal, unde îl așteptam. A (ntonie) Shimonahul Focșăneanu”.

Ca o mărturie profund grăitoare despre sentimentele de bucurie și entuziasm nelimitat, ce stăpîneau atunci inimile întregului popor, reproducem acest cuvînt:

„Prea Înălțate Doamne! Frageta-mi vîrstă, slaba-mi espeřenítă și cunoștință nu cearcă prin aceasta a admira sau a descrie bucu-

ria, mulțumirea, speranța și palpitul ce de o lună au cuprins inimile românilor. Căci atunci ar trebui să posedezu virtutea elocvenției. Și ce talentu ar putea avea expresii așa de viu ca să poată descrie real tabloul încîntătorului spectacol, a simțului unei nații transportată în regiunile cerești, în momentul cînd ea era aproape a recădea în genunea suferințelor și a umilinței? Suntu sentimente care n-au expresii și fapte ce nu se pot scrie. Cum dară voi îndrăzni eu, un prunc, un sufletu heesperimentatu, a linguși, sau a lăuda, cînd stau în fața unui adevăru atît de sublim?”

Nu, Prea Înălțate Doamne, nu! Nevinovata-mi inimă e departe a ști ce-i lingusirea, ea nu cunoaște insinuarea. Sufletu-mi simte numai ce-i amorul firescu și religiosu. Cu aceste sentimente privind-va între noi, vă gratulăm ca Părintele nostru, ca pe Domnul inimelor românismului. În sfîrșitu, ca pe voința divină care, după două secole, privindu cu îndurare peste pămîntul României, vă aleasă pre voi, a-i forma fericirea, și binecuvîntîndu Principatele Unite, făcu de a înceta ca să mai fie două voinți în același suflet, în același inimă de români. Așa, Prea Înălțate Doamne! ce se petrecură între români, la 5 și 24 ianuarie 1859, nu este o faptă a întîmplării, a intrigiei, a arbitrarului, nu! E voința divină rostită în votul poporului. Și de acela, românul tare în credință, devotatu către Patrie, serbează și simte cu toată satisfacerea fermecul acestor zile naționale, ce Dumnezeu ni le dăruiară.

Acest Dumnezeu atotputernicu, dară, să vă binecuvînteze, să vă dăruiască zile îndelungate, să vă îmbrace cu haina virtuții. Și întărîndu-vă în credință și dragoste către patrie, să faci ca pămîntii noștri, noi, fiili noștri, posteritatea, în sfîrșit, Nația, din secolii în secolii, cu mîndrie să rostească numele de „Alexandru Ion I Domnul Principatelor Unite!”

Preocuparea istoria Română, de atâtea secole, gloriocă numele lui Alexandru cel Bun, a lui Ștefan cel Mare, a lui Vasile Lupu, a lui Mircea, a lui Mihai Viteazul și a tuturor bărbatilor, cari au fost laureele nației române!

Primiți Prea Înălțate Doamne! bucuria, gratularea și devotamentul ca o prosoară a simțului național, carele în ruga de seara, în zorile zilei, în veselia săptămînei, cu naivitate strigă, rugîndu-se: „Să trăiască Domnul nostru Alexandru Ion I-ou, alesul românismului unitu și unsul lui Dumnezeu!”

Acest Cuvînt trebuia să fie rostit la 5 februarie 1859, cînd domnitorul Alexandru Ioan Cuza a trecut prin orașul Focșani, fiind întîmpinat de multimea entuziasmată în actuala Piață a Unirii. Din cauza timpului nefavorabil, noul ales al poporului n-a reușit să viziteze și școala, iar sfîntul Anghelachi, viitorul schimonah, nu și-a putut îndeplini misiunea. Totuși, Cuvîntul n-a fost neglijat, ci dus cu sine în sfîntul Munte și păstrat ca o comoară aleasă, care îi aminte mereu despre marele eveniment al unirii Munteniei și Moldovei într-o singură țară românească.

Arhim. Veniamin Micle

Aflarea Rohiei

fără bunăvoințe, să nu zăbovesc pe un tărîm prea diferit de morocănoasele nuanțe ale întunecimii din lăuntru meu. M-am opus însă acestui atac dibac al unor puteri vrăjmașe care prin umilință și pudoare încercău să mă alunge. Am bătut la ușa căsuței — stăreție — arhondarie: mi s-a deschis și cu o vorbă bună și un zîmbet blînd am fost poștit să intru. Și am știut din clipa aceea chiar, că am biruit captat fiind.

S-au împlinit în 1986, în ziua Adormirii Maicii Domnului, șezzeci de ani de cînd următor visului — vedenie al unui preot de țară și prin truda numai a stătenilor săi a fost durată pe un petec de sol aspru și greu accesibil, mănăstirea Rohia. Și au trecut mai bine de treisprezece ani de cînd m-am învrednicit a sări peste cercul și de creță și de foc al unor meleaguri ce s-ar fi zis că-mi vor fi mereu oprite. Locul s-a schimbat mult, ascultînd de legea prefacerii continue a tot ce ființează: clopotul a devenit clopotniță cu trei bătăi pe un dîmb la oarecare distanță de sfîntul lăcaș, brazi numeroși au fost tăiați, troița e mutată, s-a ridicat de ceaialtă parte a fișiei de teren din fața bisericii o clădire etajată, falnică, impunătoare, cu trepte multe și monumentale, aducînd aminte de pietre și biserici italiene, în parcului clădirii străjulește o catapeteasmă sculptată care fără îndoială poate fi denumită operă de artă, a fost construit — din lemn, în stilul propriu țării maramureșene — un prea frumos altar de vară, a mai apărut zvelta și eleganta „Casă a Poetului” din balconul căreia vederea confirmă porecla imobilului, poteci suitoare i s-a alăturat un drum carosabil, comod și lin, au ieșit la iveală mulțime de zidiri anexe, s-a introdus apă curgătoare, telefon, samedinea de mărturie ale unei activități neslăbite și unui simț gospodăresc aprig. Contemplația, și aici, s-a împacat cu trebăluirea. Dintr-un morman de cărți care zăceau în deplină și jalnică neofundia s-a livit o destul de vastă bibliotecă pe cale de a fi clasificată și așezată

potrivit exigențelor de sistematizare propriu unor astfel de ființe egal alcătuite din hirtie, plumb și duh ahtiat de cunoaștere și frumos. Numărul vizitatorilor a crescut uimitor, ne paste primejdia intrării în circuitul turistic.

Dar vechiul farmec, socotesc, nu a dispărut. Există un spirit obăduitor al pustiicilor, care nu pleacă din preajma lor cînd ele cresc, se supun imperativelor vieții mereu în desfășurare, se dau pe măsura celor de neînălțat și ascultă de legea generală a trecerii de la mai simplu la mai complex. Basmele sînt menite a trăi în adîncul făpturii celor ce le iubesc. (Doar să fie memoria viguroasă și simțirea fierbinte.) Și dovadă că credința la Rohia e la fel de vie și intensă ca acum șezzeci ori aproape patruzecișpezece ani e că surprînd adevăla la cei care ne fac cinste să ne cerceteze exclamații foarte asemănătoare aceluia pe care le formulăm eu în gînd în ziua aceea de liniere aparținînd unei toamne trecute.

Nu mai sînt nici eu acelu de atunci. Am îmbrăcat haina monahală, m-am integrat meleagurilor. Nu mă înselesem: Domnul mi-a răspuns.

S-au scris despre Rohia: broșuri, istorice, pliante, studii, teze teologice. Ioan Alexandru I-a consacrat versuri, și nu numai el; numele Rohiei s-a răspîdit pe tot întinsul țării. Eu unul, lipsit de minunatul dar al facerii de poezii și rîsind la repeta numai lucruri, date și informații ce au fost expuse pe larg, ce puteam face mai cîinstit, mai nefățarnic — acum că Rohia a împlinit șezzeci de ani de existență — decît a-mi aduce aminte cum mi s-a dezvoltat dîntii și a rechema acea imagine parcă imobilizată — biserica micuță, stîlpii de susținere ai tîneli vopsiți în albastru, frontonul atîd de firav pictat, semicerul brazilor — în zona cea mai tănuită, mai sensibilă a sinei? Imagine, totuși, care-i și idee — forță, metaforă intrupată, simbol însuflețit.

Din nou mi se adeverește că Spațiul și Timpul, subiectul și obiectul, insul și noulul converg întru consubstanțialitate și scot din mrejele discontinuității și chingile împrăștierei sărmana conștiință omenescă din totdeauna dornică de scară spre cer.

Monahul Nicolae (Mănăstirea Rohia)

425 ani — Tetraevangheliarul de la Brașov

Mediul cultural al Brașovului, cu adinci semnificații în istoria de veacuri a poporului nostru, a determinat pe numeroși cărturari ai țării să se stabilească în acest oraș, ce oferea condiții prielnice pentru desfășurarea activității lor.

Impulsionat de aceste tradiții culturale, de existența unei fabrici de hirtie și de un oraș cu o putere economică deosebită va fi și Coresi în 1556, tipografu țirgoviștean, care va veni la Brașov și va tipări aici primele cărți în limba română, cărți care vor pune bazele limbii literare românești.

Ceea ce însă va avea un rol fundamental în desfășurarea activității lui Coresi, va fi existența la biserică Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului a unui grup de preoți cu preocupări cărturărești și posesori a numeroase manuscrise, pe care ei înșiși le multiplicau și care i-au servit lui Coresi în tipărirea cărților sale: „împreună cu preoții de la besăreaca Șcheilor, de lîngă Cetatea Brașovului.”

Coresi va fi în primul rînd un tipograf care pune în circulație vechile manuscrise românești, cărora le face anumite modificări dînd lim-

biile proștepimea epocii sale. Cărțile erau tipărite din comanda domnitorilor țării Românești sau Moldovei, pe care apărea înscrisă stema celui care plătea. Se lucra pentru toată creștinătatea românească dar și pentru toți ortodocșii de pretutindeni, dovadă că tipărițele coreșiene se găsește astăzi prin toate bibliotecile și mănăstirile țărilor de rit ortodox din Balcani.

Opera lui Coresi se încadrează în lupta poporului român de a se rostii prin scris în limba sa pentru ca și cei mulți, fără știință de carte să înțeleagă cuvîntul propovădit de Biserica: „acolo se scrie cuvîntul lui Dumnezeu — Sfînta Evanghelie în limba pre care grăiesc oamenii, să putem înțelegea noi mișelimea. Ce folos e lor dacă popa grăiește în limbă străină românilor.”

Una din cărțile tipărite de Coresi, considerată de o valoare deosebită este Tetraevangheliarul de la Brașov, de la a cărui tipărire am sărbătorit de curînd 425 de ani. Acest Tetraevangheliar a fost socotit, datorită conținutului său, cartea fundamentală a Bisericii ortodoxe în perioada respectivă, care, prin răspîndirea ei, s-a impus din punct de vedere al

limbii, cît și prin proporțiile sale — cuprinde 240 de pagini. Apariția Tetraevangheliarului a fost unul din factorii cei mai importanți care au contribuit la stabilirea limbii literare. La tipărirea acestei cărți Coresi a fost ajutat de Tudor diacul și preoții Toma și Dobre de la biserică Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului.

Tetraevangheliarul lui Coresi a avut o influență considerabilă asupra textelor de mai tîrziu, el servind ca punct de plecare pentru lucrări similare posteroare. Traducerile de mai tîrziu, integrale sau parțiale, ale Bibliei, au ținut seama, într-o bună măsură de această primă tipăritură. Prin acest text, care a contribuit la modelarea limbii multor scrieri românești posteroare, s-au impus o serie întreagă de construcții și sensuri ale cuvintelor, neexistente pînă atunci.

Prilejuit de împlinirea a 425 de ani de la tipărirea Tetraevangheliarului de la Brașov, la muzeul bisericii Sf. Nicolae din Șcheii s-au organizat diferite manifestări culturale.

Diacon Faust Remus

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

SIBIU

■ Incepând cu 1 decembrie 1986 și până în momentul de față, în Arhiepiscopia Sibiuului s-au pensionat următorii P. C. preoți: **Oprea Arghir**, parohia Mateleaș, prot. Rupea; **Oltean Ioan**, parohia Mohu, prot. Sibiu; **Utiță Grigorie**, parohia Feldioara, prot. Făgăraș; **Popescu Ilie**, parohia Alțina, prot. Agnita; **Grilonea Victor**, parohia Axente Sever, prot. Mediaș; **Stroie Petru**, parohia Cristian, protopopiatul Brașov; **Dimboiu Victor**, parohia Răușor, prot. Făgăraș; **Malanca Ioan**, parohia Olteț, prot. Făgăraș; **Băldășcuț Dumitru**, parohia Mărcuș, prot. Sf. Gheorghe; **Rusu Boris**, parohia Rod, prot. Sibiu; **Scurtu Ioan**, parohia Râșnov, prot. Brașov; și diacon **Popovici Mircea**, parohia Sibiu-Iosefin.

Toți acești P. C. preoți au desfășurat o activitate pastorală meritorie, unii chiar excepțională, remarcându-se totodată și pe tărîm gospodăresc-edilitar și administrativ.

Centrul arhiepiscopesc Sibiu le mulțumește căduros pentru toată această muncă și roagă pe bunul nostru Părinte ceresc să le rînduiască și de acum înainte zile bune, cu sănătate, cu cât mai multe și înalțătoare bucurii.

■ În nr. 11 din luna noiembrie 1986 al revistei „Magazin Istoric”, I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului publică un articol intitulat: *„La Orlat, românii cer libertate, egalitate, frățietate”*, articol care dă la iveală unii dintre documentele încă necunoscute legate de frământările anului revoluționar 1848.

■ Joi, 18 decembrie 1986, venind de la București unde a participat la lucrările Sf. Sinod și la alte îndatoriri, I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului a făcut un scurt popas la Episcopia Buzăului, unde a luat parte la inaugurarea oficială a palatului brîncovenesc de la acest Centru eparhial, descoperit și refăcut în parte pe I. P. S. Sa și terminat de P. S. Episcop Epifanie al Buzăului.

Cu acest prilej, I. P. S. Sa a avut o întâlnire și cu elevii seminarisți de la Seminarul teologic din Buzău, cărora le-a vorbit despre Nașterea Domnului și chemarea preoțască.

■ Vineri, 19 decembrie 1986, în cadrul Vecerniei de la catedrala mitropolitană din Sibiu a avut loc concertul de colinde, susținut de corul studenților teologi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, dirijat de P. C. prof. I. Popescu.

La sfîrșitul concertului, I. P. S. Mitropolit Antonie a rostit un bogat cuvînt de învățătură, despre liniștea și pacea pe care ne-o aduc colindele, adresîndu-le-se totodată în chip special studenților teologi, cărora le-a vorbit despre chemarea pe care o au și despre felul cum trebuie să-și petreacă vacanța de Crăciun.

■ În cadrul vecerniei de Duminică, 21 decembrie 1986, corul catedralei mitropolitane din Sibiu, condus de P. C. prof. I. Popescu, a susținut și el tradiționalul său concert de colinde. În cadrul lor a predica P. C. prof. onor. T. Bodogae.

La sfîrșitul concertului, despre mesajul colindelor, care potolească și ele setea după absolut și sufletului omenească, a vorbit I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului.

■ Joi, 25 decembrie 1986, de Nașterea Domnului, Sf. Liturghie din catedrala mitropolitană din Sibiu a fost săvîrșită de I. P. S. Mitropolit Antonie, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

La momentele convenite, au fost hirotoniți: tînărul licențiat în Teologie, Adrian Cociță, tînărul diacon și C. diacon Liviu Moisiu întru preot onorific pe seama catedralei mitropolitane din Sibiu.

La pricașă, I. P. S. Mitropolitul a prezentat Pastorală trimisă cu prilejul Nașterii Domnului preoților și credincioșilor din Arhiepiscopia Sibiuului.

După Sf. Liturghie la reședința mitropolitană a avut loc o scurtă recepție.

CLUJ

Turda, jud. Cluj, păstorită cu vrednicie de tînărul preot paroh Ioan Avram.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, P. S. Sa a rostit un bogat cuvînt de învățătură.

■ Duminică, 26 septembrie 1986, P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, a săvîrșit reșterirea bisericii din Filia Bidari, parohia Firiza, prot. Baia Mare, jud. Maramureș, care în ultimii ani a fost reparată capital în interior și exterior și împodobită cu o frumoasă pictură executată de pictorul Valentin Muste din Baia Mare, prin jertfelnicia credincioșilor și purtarea de grijă a vrednicului preot paroh Teodor Podină.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, P. S. Sa a rostit un cuvînt de învățătură.

■ Marți, 14 octombrie 1986, de sărbătoarea Cuvioasei Paraschiva, I. P. S. Arhiepiscop Teofil a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Cuvioasa Paraschiva” din parohia Feleac, prot. Cluj, ctitorie a marelui voievod moldovean Ștefan cel Mare, fostă catedrală a episcopiei de Feleac, păstorită în prezent cu multă vrednicie de harnicul preot Vasile Lutaș. Tot cu acest prilej s-a săvîrșit și binecuvîntarea casei parohiale, care a fost reparată capital în interior și exterior prin contribuția credincioșilor și purtarea de grijă a preotului paroh.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, I. P. S. Sa a rostit un bogat cuvînt de învățătură.

■ În zilele de 4 și 5 octombrie 1986, a fost hirotonit întru diacon și preot tînărul absolvent de seminar, Timiș Gheorghe, pe seama credincioșilor parohiei Brăisoar, prot. Huiedin, jud. Cluj.

■ În zilele de 11 și 12 octombrie 1986, a fost hirotonit întru diacon și preot tînărul licențiat în teologie Vasile Vasile, pe seama credincioșilor parohiei Bociocel, prot. Sighetu Marmăției, jud. Maramureș.

■ Luni, 1 decembrie. Aniversarea Marii Uniri înfăptuită la Alba Iulia în 1918, a fost marcată de Centrul eparhial prin oficierea în Catedrala episcopală a îndătinatului Te-

ALBA IULIA

Deum, la care a participat P. S. Episcop Emilian și toți salariații Centrului eparhial. P. C. insp. ep. Pr. Alexandru Coman a ținut un cuvînt adecvat momentului sărbătoresc. Erau de față: un grup de colindători din parohia Pietriș, prot. Reghin, alți colindători din diferite părți ale Eparhiei și vizitatori din Tg. Mureș, pentru a aduce P. S. Sale mesajul frumoaselor noastre colinde tradiționale.

■ Joi, 18 decembrie, a avut loc la Centrul eparhial o ședință de lucru cu P. C. Protopop în cadrul căreia s-a analizat activitatea desfășurată în anul 1986 și s-au tras concluziile ce se impun pentru o și mai rodnică activitate în anul 1987.

■ În aceeași zi, P. S. Sa a primit grupul de colindători alcătuit din studenți de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, fii duhovnicești ai Eparhiei, care după susținerea unui frumos concert de colinde au primit ajutoare din partea Centrului eparhial.

■ Vineri, 19 decembrie, P. S. Episcop Emilian a primit în cadrul Vecerniei un grup de colindători din parohia Oarda de Jos, prot. Alba Iulia însoțiți de C. Pr. Teodor Albu.

■ Duminică, 21 decembrie P. S. Episcop Emilian a participat la Sf. Liturghie în Catedrala episcopală. Au fost prezenți, în costume tradiționale, grupurile de colindători din parohiile Sighișoara III și Răstolita, prot. Reghin însoțiți de C. Pr. Ovidiu Dan și C. Pr. Ioan Moldovan-

Lircă, care au interpretat un frumos buchet de colinde. În aceeași zi, în cadrul Vecerniei, alte două grupuri din parohiile Bucerdea Vinosău, prot. Alba Iulia și Saș, prot. Sighișoara însoțite de C. Pr. Nicolae Bolea și C. Pr. Dănilă Opreș, au adus mesajul Nașterii Domnului prin colindul străbun.

■ Marți, 23 decembrie P. S. Episcop Emilian a primit grupurile de colindători din parohiile Chirileu, prot. Tg. Mureș și Căptâlan, prot. Aiud însoțite de C. Pr. Aurel Brîncu și C. Pr. Arghir Tătar.

■ Miercuri, 24 decembrie, urmînd frumoasele tradiții ale poporului nostru dreptcredincios legate de Ajunul Nașterii Domnului, la Centrul Eparhial s-au perindat grupurile de colindători din parohiile: Centru, Lipoveni, Maeri I, Maeri II și Bărbănt, aparținînd Mun. Alba Iulia și din parohia Iernuțeni, prot. Reghin însoțit de C. Pr. Vasile Chioresan.

■ În seara aceleiași zile, în cadrul Vecerniei, ca în fiecare an, și-au dat întâlnire în Catedrala episcopală, coralele parohiilor din Alba Iulia și corala Catedralei interpretînd pe rînd frumoase colinde.

Tuturor acestor colindători, ca și celor din zilele precedente, P. S. Episcop Emilian le-a mulțumit și i-a îndemnat părintește la statornicie în dreapta credință, la valorificarea minunatului tezaur al trecutului nostru românesc și creștinesc, urîndu-le sărbătorii fericite și un an nou bogat în împliniri.

■ Joi, 25 decembrie, de Prăznicul Nașterii Domnului P. S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala episcopală, înconjurat de un sobor de preoți și a hirotonit întru diacon pe tînărul candidat Nicolae Blaga.

La Vecernie, Corala Catedralei a dat un concert de colinde.

■ Vineri, 26 decembrie, continuînd tradiția unui deceniu de slujire la cîrma reînființatei Episcopii a Alba Iuliei, P. S. Episcop Emilian, a oficiat și în acest an, a doua zi de Crăciun, Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala din Blaj, cu participarea preoților din localitate și a unui mare număr de credincioși, într-o atmosferă sărbătorească. În cadrul Sf. Liturghii, P. S. Sa a hirotonit întru preot pe C. D. Diac. Nicolae Blaga, pe seama parohiei Lodroman, prot. Aiud. În cuvîntul de învățătură, rostit cu acest prilej, P. S. Sa a subliniat rolul Maicii Domnului în iconomia mîntuirii și a îndemnat pe credincioșii prezenți la păstrarea dreptei credințe și la împlinirea îndatoririlor sociale ce revin fiecăruia.

■ Sîmbătă, 27 decembrie, P. S. Episcop Emilian a primit un grup de colindători din parohia Alba Iulia-Lumea Nouă însoțit de P. C. Pr. Dumitru Ionescu.

■ În aceeași zi, ca o expresie a ecumenismului practic și a raporturilor de bună înțelegere și dragoste frățească în Mîntuitorul Hristos, P. S. Episcop Emilian a făcut o vizită frățească Excelenței Sale Jakob Antal, Episcopul Eparhiei Romano-Catolice de Alba Iulia, cei doi ierarhi întreținîndu-se într-o atmosferă caldă, de bună înțelegere.

■ Duminică, 28 decembrie, P. S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala din Tg. Mureș, înconjurat de un ales sobor de preoți și în prezența unui mare număr de credincioși. La încheierea Sf. Liturghii, P. S. Sa a rostit un bogat cuvînt de învățătură legat de Marele Prăznic al creștinătății pe care l-am sărbătorit și de mereu actuala problemă a păcii în lume.

■ Duminică, 7 decembrie 1986, P. S. Episcop Vasile a săvîrșit slujba de binecuvîntare a bisericii din Filia Peștera (parohia Aștileu), prot. Oradea, în urma însemnatelor lucrări de renovare, din ultimii ani, în special prin frumoasa pictură în frescă și prin noul iconostas, în interior, precum și prin cele cinci icoane în mozaic ce împodobesc, în exterior, frontispiciul bisericii. În amplu cuvînt de învățătură, arhipăstorul a exprimat calde felicitări bunilor credincioși pentru jertfelnicie. Membrii Consiliului parohial, pentru sprijinul acordat la executarea lucrărilor, le-a înmînat scrisori arhieresti de apreciere. Preotului-paroh Dumitru Popovici, pentru bogata și rodnică activitate duhovnicească, ca și pentru cea gospodărească, atît aici în filie, cît și în matră, i s-a acordat rangul de *iconostaxiar*. Pentru frumoasa cîntare în comun și a multelor colinde cîntate la Sf. Liturghie, ierarhul i-a felicitat căduros pe toți credincioșii și pe păstorul lor suferitor, care i-a instruit.

■ Ca în toți anii, în legătură cu prăznicul Nașterii Domnului, și în acest an, au avut loc mai multe concerte de colinde, împreună cu alte datini de Crăciun, în orașul de reședință, ca și în alte centre urbane și în multe parohii de țară. Astfel, în după-amiaza Duminicii de 21 decembrie 1986, corul catedralei episcopale a prezentat, cu succes, întru său concert de colinde, alcătuit dintr-un program foarte variat, în Catedrala episcopală (Biserica cu Lună), îndată după slujba vecerniei. Al doilea concert oferit de același cor a avut loc în seara de Ajunul Prăznicului, în minunatul Paraclis de la reședința episcopală, iar al treilea concert a fost ascultat de credincioșii în după-amiaza primei zile de Crăciun în biserica „Sf. Nicolae” din Oradea. La aceste concerte și-a dat concursul și corul bisericii „Sf. Nicolae”. La cel de al treilea concert, a contribuit și corul mixt al parohiei Oradea-Vența. O formație de colindători a Bisericii cu Lună a prezentat cu mult succes, la primul și la al treilea concert, datina de Crăciun „Vițaiului”. Această datină a fost prezentată după Sf. Liturghie din catedrala episcopală, în prima zi de Crăciun, și de o formație de colindători din parohia Băita, prot. Beiuș. Despre frumusețea și însemnătatea religioasă, culturală și națională a colindelor și a datinilor de Crăciun a vorbit, cu multă căldură și simțire, la fiecare din cele trei concerte, P. S. Episcop Vasile, credincioșii plecînd la casele lor cu inimile înălțate și încalziți de frumusețea colindelor strămoșești. În aceeași seară, au mai vorbit, în cadrul primelor două concerte, pînă la capăt, vicarul eparhial Augustin Lucian, la Biserica cu Lună și pînă la capăt, Nicolae Blaga la biserica „Sf. Nicolae”. După tradiție, celor mici li s-au împărțit daruri.

■ Potrivit tradiției întemeiate din primul an de arhipăstorie (1971) al P. S. Episcop Vasile, de fiecare Crăciun, a doua zi, ierarhul poartă în mijlocul bunilor credincioși din municipiul *Satu-Mare*, săvîrșind alternativ Sf. Liturghie și vecernia, împreună cu concerte de colinde, la una din frumoasele biserici din acest oraș. În acest an, Sf. Liturghie arhierescă a fost săvîrșită în biserica cea nouă, unde corul parohial a oferit un reușit concert de colinde. După masă, s-a săvîrșit slujba vecerniei în biserica „Sf. Arh. Mihail și Gavril”, în continuarea căreia corul mixt al acestei biserici a prezentat un frumos program de colinde.

■ A treia zi de Crăciun, ierarhul a săvîrșit Sf. Liturghie în biserica parohială din *Piscot*, prot. Carei, unde după încheierea Sf. Liturghii a fost prezentat, cu deosebit succes, un foarte bogat și variat program de colinde, de datini și obiceuri de Crăciun, intitulat „Lumea” sau „Pomul vieții” și „Vițaiului”.

■ Duminică, 28 decembrie 1986, chiriarchul a oficiat slujba vecerniei în frumoasa biserică din parohia Oradea-Vii (cartierul C. F. R.) unde de asemenea, s-a desfășurat un amplu și reușit program de colinde, poezii religioase, de datini și obiceuri strămoșești legate de Crăciun. De un mare succes s-a bucurat datina „Vițaiului”. Și în cuvîntările de cele patru slujbe din zilele de 26, 27 și 28 dec., ierarhul a scos în relief rolul religios, cultural și național al colindelor și datinilor de Crăciun în viața poporului român, de-a lungul istoriei sale.

ORADEA

Oradea, în urma însemnatelor lucrări de renovare, din ultimii ani, în special prin frumoasa pictură în frescă și prin noul iconostas, în interior, precum și prin cele cinci icoane în mozaic ce împodobesc, în exterior, frontispiciul bisericii. În amplu cuvînt de învățătură, arhipăstorul a exprimat calde felicitări bunilor credincioși pentru jertfelnicie. Membrii Consiliului parohial, pentru sprijinul acordat la executarea lucrărilor, le-a înmînat scrisori arhieresti de apreciere. Preotului-paroh Dumitru Popovici, pentru bogata și rodnică activitate duhovnicească, ca și pentru cea gospodărească, atît aici în filie, cît și în matră, i s-a acordat rangul de *iconostaxiar*. Pentru frumoasa cîntare în comun și a multelor colinde cîntate la Sf. Liturghie, ierarhul i-a felicitat căduros pe toți credincioșii și pe păstorul lor suferitor, care i-a instruit.

■ Ca în toți anii, în legătură cu prăznicul Nașterii Domnului, și în acest an, au avut loc mai multe concerte de colinde, împreună cu alte datini de Crăciun, în orașul de reședință, ca și în alte centre urbane și în multe parohii de țară. Astfel, în după-amiaza Duminicii de 21 decembrie 1986, corul catedralei episcopale a prezentat, cu succes, întru său concert de colinde, alcătuit dintr-un program foarte variat, în Catedrala episcopală (Biserica cu Lună), îndată după slujba vecerniei. Al doilea concert oferit de același cor a avut loc în seara de Ajunul Prăznicului, în minunatul Paraclis de la reședința episcopală, iar al treilea concert a fost ascultat de credincioșii în după-amiaza primei zile de Crăciun în biserica „Sf. Nicolae” din Oradea. La aceste concerte și-a dat concursul și corul bisericii „Sf. Nicolae”. La cel de al treilea concert, a contribuit și corul mixt al parohiei Oradea-Vența. O formație de colindători a Bisericii cu Lună a prezentat cu mult succes, la primul și la al treilea concert, datina de Crăciun „Vițaiului”. Această datină a fost prezentată după Sf. Liturghie din catedrala episcopală, în prima zi de Crăciun, și de o formație de colindători din parohia Băita, prot. Beiuș. Despre frumusețea și însemnătatea religioasă, culturală și națională a colindelor și a datinilor de Crăciun a vorbit, cu multă căldură și simțire, la fiecare din cele trei concerte, P. S. Episcop Vasile, credincioșii plecînd la casele lor cu inimile înălțate și încalziți de frumusețea colindelor strămoșești. În aceeași seară, au mai vorbit, în cadrul primelor două concerte, pînă la capăt, vicarul eparhial Augustin Lucian, la Biserica cu Lună și pînă la capăt, Nicolae Blaga la biserica „Sf. Nicolae”. După tradiție, celor mici li s-au împărțit daruri.

■ Potrivit tradiției întemeiate din primul an de arhipăstorie (1971) al P. S. Episcop Vasile, de fiecare Crăciun, a doua zi, ierarhul poartă în mijlocul bunilor credincioși din municipiul *Satu-Mare*, săvîrșind alternativ Sf. Liturghie și vecernia, împreună cu concerte de colinde, la una din frumoasele biserici din acest oraș. În acest an, Sf. Liturghie arhierescă a fost săvîrșită în biserica cea nouă, unde corul parohial a oferit un reușit concert de colinde. După masă, s-a săvîrșit slujba vecerniei în biserica „Sf. Arh. Mihail și Gavril”, în continuarea căreia corul mixt al acestei biserici a prezentat un frumos program de colinde.

■ A treia zi de Crăciun, ierarhul a săvîrșit Sf. Liturghie în biserica parohială din *Piscot*, prot. Carei, unde după încheierea Sf. Liturghii a fost prezentat, cu deosebit succes, un foarte bogat și variat program de colinde, de datini și obiceuri de Crăciun, intitulat „Lumea” sau „Pomul vieții” și „Vițaiului”.

■ Duminică, 28 decembrie 1986, chiriarchul a oficiat slujba vecerniei în frumoasa biserică din parohia Oradea-Vii (cartierul C. F. R.) unde de asemenea, s-a desfășurat un amplu și reușit program de colinde, poezii religioase, de datini și obiceuri strămoșești legate de Crăciun. De un mare succes s-a bucurat datina „Vițaiului”. Și în cuvîntările de cele patru slujbe din zilele de 26, 27 și 28 dec., ierarhul a scos în relief rolul religios, cultural și național al colindelor și datinilor de Crăciun în viața poporului român, de-a lungul istoriei sale.

Semnalăm... Semnalăm...

● **Un număr întreg închinat dacilor și romanilor, împăcînd pe extremiști și întîlnindu-i în sinteza clasică daco-romană în procesul etnogenezei poporului român, publică „Revista de istorie”, nr. 9, 1986 sub semnături prestigioase ca Alexandru Vulpe, Gheorghe Bichir, Alexandru Madgearu, Ștefan Olteanu, Zamfira Mihail, Constantin C. Petolescu și mulți alții.**

● **La Paris a apărut nr. 3 al Almanahului VESTITORUL (255 p.) editat de I. P. S. Adrian Hrițcu avînd un conținut bogat teologic, istoric, folcloric, literar, răspunzînd cu succes genului și dînd posibilitatea celor ce vor să aibă o vedere de ansamblu asupra ortodoxiei românești din țară și din Europa, s-o aibă dintr-o sursă de autoritate și pricepere.**

● **Eugeniu I. Iordăchescu, doctor inginer, publică în editura tehnică o carte interesantă în care își expune metoda proprie de „Tranșlație a Construcțiilor” (Buc. 1986, 138 p.) metoda de care a făcut să beneficieze și multe biserici din București cu prilejul modernizării contemporane a orașului. Cartea redă de altfel, cu multe imagini fotografiate în timpul lucrărilor, tranșlarea bisericii Schitul Maicilor, la o distanță de 145 de metri, tranșlarea bisericii Olari, tranșlarea Palatului sinodal de la Mănăstirea Antim, a bisericii Sf. Ilie — Rahova, a unei biserici din orașul Reșița, a bisericii Mihai-Vodă din București, a bisericii Capra, ca și a multor edificii civile. Fără îndoială, ing. Iordăchescu va rămîne în istoria arhitecturii românești și în istoria monumentelor istorice românești, ca un pionier despre care se va vorbi nu numai cu respect, ci și cu recunoștință. Cartea prezintă metodele sale de mutare a edificiilor, păstrîndu-le intacte și garantîndu-le prin fundații de mare rezistență, o durabilitate care o depășește cu mult pe cea inițială.**

● **Preotul Vasile Triț din Bozînta Mare, jud. Maramureș a expus la Casa sindicatelor din Baia Mare un număr mare de lucrări de pictură și sculptură, însoțind vernisajul și cu recitarea unor poezii proprii de mare vibrație sufletească, în ziua de 30 octombrie 1986. Este un artist amator prețuit pe meleagurile Maramureșului, deținător al mai multor premii, un adevărat exemplu de împlinire a vocației preoțesti cu vocația artistică.**

Un bun exemplu de înmulțire a talanților!

● **Alex. Spînu semnează sub genericul „Români în cultura universală” un frumos medalion Dinu Lipatti (Albina nr. 10/1986, p. 11). Un ziar suedez, notează Alexandru Spînu, scria despre el: „Un singur lucru i se poate reproșa — Dinu Lipatti este incapabil să facă cea mai mică greșală”.**

A făcut totuși una singură care ne-a lipsit pe noi și lumea de un mare virtuoz: a murit la 33 ani!

● **În editura „Beauchesne” din Paris a apărut volumul „Le siècle des Lumières et la Bible”, sub direcția d. Yvon Belaval și Dominique Bourel. Capitolul 12, intitulat „La Bible chez les Roumains” (Biblia la Români) e semnat de d. Mircea Popa din Cluj-Napoca. Dsa înscrie traducerea Bibliei de la Blaj, 1795, în fenomenul iluminist originar în Occident, fără să treacă sub tăcere traducerile mai vechi, de la Palia de la Orăștie (1582), pînă la Biblia de la București (1688). În ciuda spațiului restrîns (p. 201—208), studiul e bogat documentat și insistă pe sincronizarea iluministă din secolul al XVIII-lea — Occident-Biblia de la Blaj — ceea ce poate fi susținut în parte, dacă avem în vedere încercarea de îmbogățire a limbii, dar cu corectivul că nu iluminismul a provocat apariția Bibliei în românește, ci că aceasta există la noi mai dinainte și încă temeinic, aproape cu autoritate de versiune autorizată, cum citează însuși autorul o afirmație mai veche a noastră din „Dascăli de cuget și simțire românească” (București, 1981, p. 97, cf. Mircea Popa, p. 202).**

● **Părintele Ioan Bunea din Cluj-Napoca ne-a dat o nouă carte de predică: „Cuvînt de învățătură la Botez, Cununie și Înarmorîntare” (Cluj-Napoca, 1986, 352 p.). Un nou și important instrument de misiune, în primul rînd pentru preoți, dar și pentru toți cei care vor să întîrzie asupra meditației religioase și să pătrundă sensul celor trei mari evenimente din viața omului: sosirea în lume, viața și scopul ei prin mijlocirea familiei, și ieșirea din lume la sorocul sfîrșitului.**

O recomandăm cu căldură.

● **Mult suflet, mult talent și o minte în permanentă căutare de sensuri și de expresii lor lirice, pune în cartea sa de versuri, atît de fericit și cu rezonanțe biblice existențiale intitulată: STRIG CĂTRE TINE, Victoria Ana Tăușan (Cartea Românească, 1985, 112 p.).**

● **Cai înaripați trag un car de foc, după care Ileana Mălăncioiu cîntă în versuri de melod bizantin un prohod de adînc și sublimă meditație, un dialog cu cea purtată ca o mireasă pe norii reîntoarcerii, și pe care autoarea o numește SORA MEA DE DINCOLO, (Ed. Cartea Românească, 1980, 102 p.). Cartea nu se poate citi: e o lungă tinguire la un zid mut al plîngerii fără lacrimă și fără cuvînt.**

● **Mitropolitul Dr. Nestor Vornicescu publică în revista „Mitropolia Olteniei” (XXXVII, 1985, nr. 11—12) și în extras, un important studiu despre un încă necunoscut la noi: „Un filozof străromân de la Histria dobrogeană: AETHICUS HISTRICUS”, autorul unei cosmografii și al unui alfabet (sec. IV—V). Așadar încă o piesă de valoare la descifrarea și fixarea începuturilor culturii noastre care, fără îndoială va interesa nu numai pe specialiști, ci pe toți cei care se apleacă cu interes și cu dragoste spre trecut, în căutare de lumini într-un mileniu scotit adesea întunecat.**

● **Cel mai mare teolog al lumii ortodoxe din vremea noastră, pr. prof. Dr. Dumitru Stăniloae ne-a mai făcut acum, la ora sintezelor, încă un dar de mare valoare, după cele trei volume de Dogmatică și după cursul de spiritualitate. De data aceasta abordează spiritualitatea din perspectiva Sfinției Liturghii: „Spiritualitate și comuniune în liturghia ortodoxă” (Craiova, 1986, 440 p.). Mai mult decît o obișnuită carte de teologie teoretică — deși nu poate să nu fie și așa ceva — ea este rodul unei experiențe personale de înalt nivel și de subtilă pătrundere în sensurile tainice ale cultului ortodox (dovadă puținătatea aparatului critic). Este în același timp și un îndreptar pastoral și o revalorificare a Liturghiei, într-un moment în care aceasta e amenințată pe ici, pe colo, de rutină și ritualism, atît din motive locale cît și, mai ales, din cauza situațiilor similare din Bisericele apusene, cu care ecumenismul ne-a pus în contact, și nu în toate cazurile cu folos. Cartea e o restaurare necesară și sperăm să reînviereze o tradiție care ar fi fost păcat să se piardă, sau să se falsifice.**

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Diac. prof. Dr. Aurel Jivi, Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; tehnoredactori: Diac. Ezechil Oancea, Pr. Teodor Damian; corector: Pr. Vartolomeu Constantinescu.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presrif București, Calea Griviței nr. 64—66.

ABONAMENTUL pe un an: 150 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2.

Taxa poștală plătită în numerar

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

44.206

BIBLIOTECA „ASTRA”
SIBIU